

ПОРТФОЛИО НА УЧЕНИКА

Димитър Стоянов Бинев
Бургаски свободен университет

STUDENT PORTFOLIO

Dimitar Stoyanov Binev
Burgas Free University

***Abstract:** The article looks at the portfolio as an effective educational tool in contemporary education and its application in practice.*

***Key words:** portfolio, educational tool, reflexion, self-assessment*

Промените в обществото и динамичното време в което живеем налагат необходимостта от промени и в образователната ни система. Измененото отношение на учениците към обучението, липсата на мотивация и интерес към ученето, трудностите при усвояване на учебното съдържание са проблеми които стоят за решаване пред българското училище. Наред с това за по-добрата бъдеща реализация на младите хора нараства необходимостта от учене през целия живот, от провокиране към мислене, към самостоятелност, към развитие на ученика. Това изисква от учителя да търси начини за повишаване на ефективността на образователно-възпитателната работа.

Днес, когато приоритетите в образованието са променени, на преден план се изважда развитието на ученика, а не само неговото обучение. Съвременната система за контрол на знанията позволява да се види степента на усвоените знания на три равнища: знание, възпроизвеждане и прилагане в обичайни условия. В съвременната система за установяване на знания творческото ниво и съответстващите творчески способности не се разкриват. За тази цел се използва портфолиото. Именно то позволява не толкова да се изяви степента на формираните творчески способности на ученика, но и да се проследи динамиката на неговото развитие.

Едно от средствата за индивидуална оценка на знанията на учениците се явява портфолиото за постиженията на ученика. Портфолио в превод от италиански означава „папка с документи“, „папка на специалиста“. Понятието „портфолио“ се появи скоро в нашата педагогическа практика. Ще разгледаме в най общ вид философията на това понятие, неговото значение, моделите на портфолио и неговите характерни особености.

В чуждестранната практика портфолиото се използва от доста дълго време и представлява колекция от работи и резултатите на ученика, които демонстрират неговите постижения в различни предметни области. Това е способ или метод за натрупване и оценка на индивидуалните постижения на ученика в определен период на неговото обучение.

Портфолиото се явява важен елемент за личностно-ориентирания подход в образованието. Това е един своеобразен отчет на процеса на обучение на подрастващия, позволяващ да се види картината на конкретния образователен резултат, да се ви-

ди индивидуалния прогрес на ученика в широк образователен контекст, да се покажат неговите способности за прилагане на придобитите знания и умения в практиката.

Философия на учебното портфолио:

- Преместване на акцента от това какво ученика не знае и не умее, към това което той знае и умее по дадена тема и по даден предмет;
- Интегриране на количествената и качествената оценка;
- Поставяне на ударение от оценката на педагога върху самооценката на ученика.

Портфолиото не е толкова средство за оценяване на знанията, уменията и навиците, колкото средство за оценка на учебните, творческите и комуникативните способности на ученика.

Под портфолио ще разбираме съвкупност от документи включваща в себе си резултатите от учебната работа и техните примери, потвърдени със сертификати и дипломи в системата на образованието, а също така и резултати от непрекъснатото оценяване и прогнозни лични резултати извън образователната система.

Системната оценка на личностните, между предметните и предметните резултати се реализира в рамките на натрупващата система на работното портфолио.

Портфолиото на ученика:

- Се явява съвременен педагогически инструмент, съпровождащ развитието и оценяването на постиженията на учениците, ориентирани към обновлението и усъвършенстване на качеството на образование;
- Реализира едно от основните положения на стратегията за учене през целия живот – формиране на универсални учебни действия;
- Позволява да се отчитат възрастовите особености на развитието на универсалните учебни дейности на учащите се;
- Предполага активното включване на учащите в оценъчната дейност на основа на проблемния анализ, рефлексията и прогнозирането;

Портфолиото като иновационен продукт има системен характер. Основните цели и задачи на портфолиото са:

- Създаване на ситуации за успех на всеки ученик, повишаване на самооценката и увереността в собствените възможности;
- Максимално разкриване на индивидуалните способности на всеки ученик, създаване на условия за неговата реализация в различни области на училищния и извънучилищния живот;
- Развитие на познавателните възможности на учениците и формиране на готовност за самостоятелно учене;
- Формиране на готовност за творческа дейност, развиване на мотивация за по-нататъшно творческо развитие;
- Придобиване на навици за самооценка, формиране на умения за анализ на собствени интереси, склонности, потребности и да се съпоставят с възможностите, които имат.

Предимства на портфолиото като метод за оценяване на постиженията на учениците:

- Насочено към процеса на оценяване на новите приоритети на съвременното образование, които се явяват универсални учебни действия;

- Отчита особеностите на критичното мислене на учениците по пътя на използване на трите етапа: знания, разбиране и рефлексия;
- Позволява да се помогне на учащите сами да определят целите на обучение и активно да възприемат информацията, и да разберат нивото на своите знания.

Портфолиото представлява непрекъснато изменяща се картина, която отразява развитието на ученика в процеса на обучение. Създаване и поддържане на собствено портфолио създава у учениците необходимост и навици за организиране на собствената им дейност, което е част от компетентностите нужни на съвременната личност. Портфолиото, използвано като средство за оценяване, дава възможност да се оцени не само резултата от обучението, но и самият процес на учене. С помощта на портфолиото родителите и учителите получават информация за развитието на учениците, което е невъзможно при другите типове оценяване.

Прегледът на литературата свързана с използването на портфолио води до извода, че използването му следва да е резултат от това, което един преподавател възнамерява да постигне. Освен това изследванията показват, че няма точно определен най-добър начин за използване на портфолио в процеса на обучението и оценяването. Съществуват различни ефективни начини и тяхното развитие продължава.

Терминът портфолио произтича от латинския глагол „portare”, означаващ: „нося” и латинското съществително „foglio”, което означава: листове хартия (9). В различните случаи портфолиото може да съдържа произведения на изкуството, документи и музикални партитури на обучаващи се или специалисти. По своята същност концепцията за портфолиото произлиза от тази на артисти и художници.

Портфолиото е сбирка от работите на учениците и може да бъде по-точно определена в зависимост от целите, за които се използва.

В педагогическата литература има различни дефиниции за портфолио:

- Портфолиото е сбор от учебни материали, които се събират чрез взаимодействие между учениците и учителите и са показател за развитието на обучаваните (3);
- Портфолиото на учащия е представителна или избрана колекция от учебни материали, която установява работата на учащия както по време на час, така и в извън учебното време (1);
- Портфолиото е систематичен подбор от ученически работи, който показва усилията на учениците, техните постижения и развитие. То трябва да включва участие на ученика в избора на съдържанието на портфолиото, критерии за оценка и доказателства за влиянието им върху ученика (4);
- Портфолиото е повече от контейнер, пълен с различни неща. То е целенасочено и организирано събиране на материали, използвани от учителя и учениците, за да се наблюдават растежа в знанията и уменията на учениците и техните наклонности към определена предметна област (4);
- Портфолиото е целенасочена колекция от ученически работи, която предоставя информация за основните интереси на обучаваните, техните способности и заложи (6);
- Портфолиото е целенасочено събиране на материалите на ученика, което показва историята на постиженията и прогреса в развитието на ученика (2).

Според някои автори портфолиото е много повече от сбор от информация и винаги трябва да включва една обща част: учениците да „събират, избират и анализират” своите задачи (5).

От всички посочени по-горе дефиниции може да се обобщи, че портфолиото представлява целенасочено, систематично и организирано събиране на учебни материали, които са указание за работата на ученика в училище и у дома, и предоставят информация за неговите постижения и развитие в процеса на обучение.

Литература

- [1.] Гюрова, В., В. Божилова. Портфолиото на преподавателя като фактор за качеството на обучението. - Стратегии на образователната и научната политика, 2008, №2,102-116.
- [2.] Arler, J., V. Spandel, R. Culham. Portfolios for Assessment and Instruction. Portland, 1994.
- [3.] Clemmons, J., L. Laase, D. Cooper, N. Areglado, M. Dill. Portfolio in the Classroom: A Teacher's Sourcebook, Scholastic Inc., 1993.
- [4.] Danielson, Ch., L. Abrutyn. An Introduction to Using Portfolios in the Classroom, Association for Supervision & Curriculum Deve, 1997.
- [5.] Sweet, D. Student Portfolios: Classroom Uses, Office of Education Research Consumer Guide, № 8,1993.
- [6.] Wortham, S., A. Barbour, B. Desjean-Perrotta. Portfolio Assessment: A Handbook for Preschool and Elementary Educators, Association for Childhood Education International, 1998.